

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) ทดสอบเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่เกษตรกรรมของชุมชนเพื่อทดสอบระบบการทำเกษตรยั่งยืนในพื้นที่เกษตรกรรมของชุมชน (2) ทดสอบกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาธนาคารข้าวโดยชุมชน (3) ทดสอบพืชทางเลือกที่สร้างรายได้ และ(4) รวบรวม อนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ จากการทดสอบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวนาท้องถิ่นที่มีคุณภาพ พบว่าผลผลิตเฉลี่ยข้าวนาเฉลี่ย 550 กิโลกรัม/ไร่ และนำเมล็ดพันธุ์ที่ไปปลูกต่อในฤดูนาปี 2558 การทดสอบประสิทธิภาพของเชื้อไมคอร์ไรซ่าในการดูแลใช้ฟอสฟอรัสของข้าวไร่พบว่า เชื้อไมคอร์ไรซ่าสายพันธุ์ *Glomus Mossae* มีประสิทธิภาพในการดูแลใช้ฟอสฟอรัสของข้าวไร่สูงที่สุด นอกจากนี้ยังได้ทดสอบการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ในแปลงข้าวไร่โดยจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมในแปลงข้าวไร่ของเกษตรกร 2 ราย ด้านความหลากหลายทางชีวภาพได้ทำการฟื้นฟูพืชหายากในชุมชน 13 ชนิด แบ่งเป็น พืชอาหาร 3 ชนิด และสมุนไพร 10 ชนิด การแลกเปลี่ยนพันธุ์พืช 4 ชนิด จากบ้านดอยช้าง โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี อ.แม่สรวย จ.เชียงราย และร่วมกับชุมชนจัดทำแปลงรวบรวมพืชท้องถิ่น โดยมีพืชทั้งหมดจำนวน 41 ชนิด แบ่งตามการใช้ประโยชน์เป็นพืชอาหาร 2 ชนิด พืชอาหารและพืชสมุนไพร จำนวน 6 ชนิด พืชสมุนไพร จำนวน 30 ชนิด และพืชอื่นๆ (ความเชื่อพิธีกรรม) จำนวน 4 ชนิด มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชท้องถิ่นที่นำมาปลูกโดยผู้รู้ในชุมชน สาธิตการต่อเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ดฟางโดยใช้วัสดุฟางข้าว การเพาะเห็ดในถุงพลาสติกแบบโรงเรือน 2 พื้นที่ คือ บ้านแม่ระเมิง และ บ้านวะโคโกร อบรมการเพาะเห็ดมัยคอร์ไรซ่าร่วมกับการปลูกพืช ด้านการดูแลสุขภาพเบื้องต้น พบว่าชุมชนมีสมุนไพรและยาพื้นบ้านที่มีศักยภาพสำหรับใช้ดูแลสุขภาพเบื้องต้น 2 ชนิด (รางจืด และผักข้าว) และยาแก้ไข้มาเลเรีย จัดทำหนังสือพืชท้องถิ่นและพืชสมุนไพรบนพื้นที่สูง บ้านวะโคโกร จำนวน 105 ชนิด ส่วนกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาธนาคารข้าวโดยชุมชน ได้ตั้งกลุ่มธนาคารข้าวบ้านวะโคโกร มีสมาชิก 19 คน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภคของชุมชน โดยนำความรู้จากการศึกษาดูงานธนาคารข้าวพระราชทานแห่งแรกของประเทศไทย ต.ป่าเป้า อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน มาปรับใช้ในการขับเคลื่อนธนาคารข้าวของชุมชน

คำสำคัญ ความมั่นคงด้านอาหาร เพิ่มรายได้

Abstract

This study aimed to (1) improve productivity and fertility remediation technology in agricultural areas of the community for examine the sustainable agriculture system, (2) impel the development process of rice- bank by the community (3) study the value alternative plant and (4) collection, conservation, restoration and utilization of the local knowledge and biodiversity. From the study of local seeds quality production in field showed that the average yields of rice were 550 kg / ha., then planted in the rain season 2558. The efficiency of mycorrhizas in upland rice's potassium (P) uptake showed the infected mycorrhiza strain *Glomus Mossae* had high effective. Remediation of fertility in rice field were experimented on soil and water conservation system in 2 upland rice farmers. In the conservation and biodiversity utilization were restored of 13 rare plants in the community; food plant 3 species and herbs 10 species, and 4 indigenous plants were translated from Doi Chang to Wadogro communities. The reserve area of local plants was performed by community, about 41 plants could classified by utilization, 2 food plants, 6 medicinal plants, 30 medicinal food plants and 4 other plants (belief ritual) and taught about the advantages and utilization of them by the wisdom man in the community. For mushrooms cultivation, rice straw materials were chose for making spawn in plastic bag, and inoculated the mycelium of straw mushrooms. The mushroom cultivation in the growing house was performing in 2 areas, Mae Ra Meung and Wa Do Kro. And training to mycorrhizal mushroom cultivation by inoculated mycelium with the host plants. Basic health care found that the community had 2 kinds of the potential traditional herbs and medicine for used, and 1 traditional medicine for malaria. Textbook of 105 highland local plants and medicinal plants were printed. The rice bank was set up by 19 members from Wa Do Kro for solve the lacked rice to consume, according to His Majesties bestow on the first rice bank of Thailand at Pa Pae, Mae Sa Reang, Mae Hong Son province.

Keywords: Food Security, income household increased